

Обозначенные методы основаны на самоорганизации и саморегулировании и способствуют повышению эффективности труда, увеличению привлечения работников к деятельности, формированию большей ответственности и удовлетворения от выполняемой работы, а также помогают компаниям выжить в условиях высокой конкуренции и повышения сложности.

Статья на примерах освещает теоретическую базу указанных методов, как они работают, и каким образом они могут быть использованы в таком контексте как сотрудничество в университетах.

Ключевые слова: самоорганизация, lean-менеджмент, сотрудничество в университетах, привлечение, метапознание.

Lipowsky Stefan. Adapting self-organisation methods from production industry's lean management to scientific collaboration at Universities.

Summary. Lean and agile methods of organising work are developed in the production industry and improved in software development. These methods are based on self-organisation and self-regulation and help to improve efficiency, and increase involvement, responsibility, fun and satisfaction, and help companies to survive in faster competition while having raising complexity. This article points out by some examples on what theories these methods are based, how these methods work, and how they can be used in other contexts like collaboration within Universities

Keywords: self-organisation, lean management, collaboration at Universities, responsibility, involvement, meta-cognition

УДК 378.371:53

ЛІТКОВА О. І.,
Державна морська академія, м. Херсон, Україна

ЯКІСТЬ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ У ВИМІРІ АВТОНОМІЇ ВНЗ

Проблема якості вищої освіти стала ключовою у послідовно ухвалених документах Європейського простору, починаючи з Болонської декларації (1999 р.), закінчуючи Бухарестським комюніке «Використання освітнього потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти» (2012 р.), і посіла п'яту позицію у формулюванні: «Сприяння Європейському співтовариству в забезпеченні якості освіти». [1, С.5]

Вперше національну систему забезпечення якості вищої освіти було унормовано Законом України «Про освіту» (2014 р.) на основі побажань і рекомендацій Європейського простору вищої освіти. Цим документом було передбачено запровадження принципово нової моделі якості вищої освіти, створеної на основі компетентнісного підходу, яка б мала властивості вимірюваності, порівнянності, вірогідності та конкурентоспроможності.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014) серед інших концептуальних засад забезпечення якості вищої освіти особливе значення належить поширенню автономності і самоврядності на внз з метою перетворення їх з «реактивно діючих на проактивні», тобто такі, що не страхаються ставити перед собою довгострокові цілі і реалізовувати власну стратегію розвитку, є зацікавленими у максимальній ефективності і відповідальними за результат перед споживачем освітніх послуг, перед громадою і перед державою.[1, С.43]

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність різних точок зору у науковців відносно трактування вищезгаданих понять «якість вищої освіти» і «автономність внз».

Так, наприклад, у документі «Концепція забезпечення якості вищої освіти України» зазначається, що й досі «немає чіткого визначення поняття «якість вищої освіти», тому важко знайти гравця в межах цієї системи, який зможе дати розумну відповідь на питання: що є «добрим» і «поганим» у вищій освіті. [2]

У Всесвітній декларації з вищої освіти, прийнятій на Міжнародній конференції з вищої освіти в листопаді 1998 р. вказано, що якість вищої освіти – це багатовимірне поняття, яке охоплює всі аспекти діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, навчальну і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчальну базу і ресурси. [3]

Більшість дослідників (Н.В.Москаленко, І.О.Потай, І.А.Шайдур та ін..) якість освіти розуміють як узагальнюючий показник розвитку суспільства у певному часовому вимірі, тому його слід розглядати в динаміці тих змін, що характеризують поступ держави в контексті світових тенденцій.

За визначенням В.М.Максимової, якість освіти є сукупністю взаємопов'язаних властивостей і характеристик, які підлягають аналізу й оцінці: управління, педагог, педагогічна діяльність, студент, педагогічний процес, мета, результат.

Згідно з діючим законом України «Про вищу освіту» трактування якості вищої освіти як «рівня здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти» зміщено в бік професійної компетентності випускників. Таке зміщення є цілком зрозумілим з погляду незадоволення ринку праці рівнем підготовки фахівців у системі вищої освіти. [4]

Стан професійної компетентності майбутніх фахівців має вирішальне значення у тому, наскільки конкурентоздатними вони стануть, чи зможуть самореалізуватися в умовах обмеженої кількості робочих місць на ринку праці.

З цього приводу викладач Лісабонського університету Марія Христина Мендосу стверджує, що «якість освіти не є модою, ... вона є умовою виживання в суспільстві». [5]

Уявлення про успішного громадянина, який отримав якісну вищу освіту окреслено Раковим С.А. у переліку ключових компетентностей суспільства сталого розвитку:

- Мовна компетентність рідною та іноземною мовами;
- Природничо-математична компетентність;
- ІКТ компетентність;
- Загальна навчальна компетентність;
- Культурна компетентність;
- Підприємницька компетентність;
- Громадянська компетентність. [6]

Розвиток у студентів відповідального відношення до свідомого набуття професійних компетентностей стане можливим лише в умовах реформи вищої освіти, націленої на позбуття пострадянських традицій і диктату, примушення з боку освітянського керівництва, а також пасивного «стояння в черзі за дипломом» з боку студента. [7] Результатом такої реформи повинна стати еволюція «людини пострадянської» в «людину європейську», зміна ментальності суспільства та цивілізаційні зміни в цілому.

Закон України «Про вищу освіту» наділив внз незвично великою академічною свободою, разом з тим підвищуючи їх відповідальність за якість освіти, яку вони забезпечують. Межі академічної свободи внз регламентуються

вже новим статусом вищого навчального закладу – автономією, яка надає їм право самостійно, незалежно і відповідально приймати рішення стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів.

Автономія внз має стати ключовим механізмом у загальнонаціональній системі забезпечення такої якості вищої освіти, яка б відповідала провідним сучасним світовим практикам.

За спостереженнями ректора ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана» Анатолія Павленко, справжні зразки автономних вищих навчальних закладів існують в США. Там немає федерального міністерства освіти та інших централізованих органів, що здійснювали б єдиний національний контроль за вищими навчальними закладами.

Вищі навчальні заклади мають право працювати з досить високим ступенем самостійності й незалежності (автономії). Як наслідок, американські навчальні заклади значно відрізняються за характером і якістю своїх програм. Чи не тому що в США дуже велика конкуренція між внз, у цій країні зосереджено більше половини зі 100 найкращих університетів світу, а європейська вища освіта відстає від американської?

Ми поділяємо точку зору А.Павленко про те, що «ключовим показником конкурентоспроможності вищих навчальних закладів є якість освіти», основним критерієм якої є «висока конкурентність випускників на глобальному ринку праці». [8]

У «Концепції забезпечення якості вищої освіти України» мова йде про те, що сучасна система централізованого жорсткого контролю негативно впливає на ефективність системи забезпечення якості.

Державний внз як одиниця повністю підконтрольна МОН України, а тому характеризується реактивною поведінкою. Освітній заклад не може ухвалювати власних рішень. Отже такий заклад не може нести відповідальності за свою діяльність та за її результати, працюючи за принципом виконання наказів згори.

Тому, розуміючи актуальність впровадження автономного управління і значення цього процесу для підняття якості вищої освіти в Україні, деякі внз вже долучилися до процесу автономізації, проактивної діяльності з висуванням довгострокових цілей на шляху реалізації відповідної стратегії розвитку.

Аналіз останніх публікацій з теми свідчить про діалектичну взаємопов'язаність понять «якість вищої освіти» та «автономізація внз», як необхідних умов для забезпечення один одного. Дослідження у цій сфері дозволили окреслити ряд вирішуваних наразі тем: визначення форм і меж автономії класичного внз; підтримання балансу між ступенем автономії та державним регулюванням навчального процесу з метою задоволення соціальних очікувань та ін.. [9]

Меншою мірою досліджено пласт вузькопрофесійної вищої освіти з погляду на визначення якості вищої професійної освіти у вимірі автономного статусу внз. Тому **метою цієї статті** є визначення формуючих складових сучасного рівня якості морської освіти у вимірі автономного статусу внз.

Слушність зосередження уваги на підвищенні якості вітчизняної морської освіти пояснюється результатами досліджень ринку морської робочої сили, проведеними міжнародними організаціями ISF (International Shipping Federation) та BIMCO (Балтійська і Міжнародна морська рада). За їх даними, Україна входить у трійку лідерів по старшому командному складу (капітан, старший помічник,

старший механік, другий механік): Філіппіни – 11,2%, Росія – 9,8%, Україна – 7,4% та ін.. Але слід відмітити, що міжнародний ринок праці морських фахівців відчуває нестачу осіб командного складу (у 2010 році дефіцит складав 2% і з кожним роком він зростає). Тому подальша якісна підготовка фахівців морської галузі є актуальною в Україні, причому не тільки для внутрішніх потреб, а й для світового флоту. Адже за даними різних джерел, українські моряки щороку завозять у державу від 1,5 до 3 млрд. доларів США прямих інвестицій. [10, 251]

Питання якості вищої морської освіти було предметом дослідження Л. Д. Герганова, В.Г.Солодовникова, К.В.Кошкіна та ін. науковців. [11]

Стосовно шляхів вирішення проблеми підвищення якості морської освіти у вимірі автономного статусу вважаємо за доцільне навести приклад Херсонської державної морської академії, яка з 2006 року невпинно прокладала шлях до можливості задовольняти освітні потреби своїх вихованців у режимі автономії внз. Не очікуючи наказів «згори», академія з самого початку свого утворення стала прагнути інтегрувати найкращі традиції вітчизняної морської освіти з міжнародними морськими стандартами підготовки моряків з метою гарантування високої якості фундаментальної освіти та всебічного розвитку особистості майбутніх фахівців морської галузі.

У зв'язку з тим, яку велику роль у підготовці майбутніх моряків відіграє англійська мова, ще у 2008-2009 роках з ініціативи базового партнера ХДМА «Marlow Navigation» у академії було запроваджено комунікативний підхід до навчання англійської мови за професійним спрямуванням на теоретичних засадах Міжнародного модельного курсу з англійської мови 3.17.

Одним із пріоритетних завдань на шляху до забезпечення якості вищої освіти є забезпечення адекватної підготовки професорсько-викладацького складу, і тому з початку запровадження комунікативного підходу викладачі пройшли навчання під час чисельних семінарів, на яких мали змогу реалізувати себе у якості слухачів-учасників і організаторів-координаторів. Проведення відкритих занять і участь у взаємних відвідуваннях занять стало доброю традицією. Окрім того викладачі брали участь у наукових конференціях різного рівня, готували до участі у науково-практичних конференціях студентів, долучилися до організації і проведення Всеукраїнської конференції з новітніх тенденцій у викладанні іноземних мов.

Велику роботу було проведено авторськими колективами викладачів по розробці власних навчальних посібників академії для кожного семестру для студентів факультетів судноводіння і судової енергетики. Реальним, ґрунтовним надбанням і необхідним інструментом у комунікативному навчанні стали 14 навчальних посібників, які були створені спільними зусиллями викладачів кафедр і методичних комісій. Досвід роботи творчих груп виявився унікальним за своєю суттю. Взаємоперевірка розроблених розділів, неодноразові засідання з їхнього детального аналізу і обговорення, удосконалення розділів на основі їхнього практичного використання усіма задіяними викладачами вимагали багато часу і зусиль, але вони були того варті. Видані навчальні посібники, крім комунікативних вправ, відрізняються наявністю в них пізнавальних матеріалів з морської історії, звітів про реальні аварії, уривків із спогадів моряків, оригінальним підходом до вивчення конвенцій і інших морських документів, кольоровими вкладками, своєрідністю побудови і дизайну. Навчальні посібники вирізняються стилізованими назвами: Meet the World, Welcome Aboard, Seven Sea Ahead, Lucky Voyage, Across the Ocean, Sail Safe, Manage It, Welcome to Engine Room, Ship's Heart, Smart Control, Power the Ship, Increase the Power, Control the Power, MRM cases.

Згідно з основними показниками діяльності вназ України на початок 2013 - 2014 навального року 73% роботодавців і 78% випускників сходяться на думці про те, що найважливішими характеристиками, які враховуються під час прийому на роботу, є знання, навички та вміння випускника, також 69% роботодавців та 68% випускників вважають визначальними на цьому етапі особистісні якості випускника. Саме тому, враховуючи нагальну потребу приведення якості підготовки фахівців морської галузі до вимог ринку праці, збільшення у курсантів обсягу практичних навичок й посилення компетентнісної складової їх особистісних якостей, а також беручи до уваги вимоги Закону про вищу освіту та Національної рамки кваліфікацій України, керівництво ХДМА зважилося модернізувати систему організації навчального і виховного процесів на засадах компетентнісного підходу у відповідності до Європейських освітніх стандартів.

У результаті потужної роботи викладацького складу у Херсонській державній морській академії чітко визначилася стратегія прискореного випереджувального інноваційного розвитку освіти, що дало цьому закладу змогу стати конкурентоспроможними на світовому ринку праці шляхом експериментального відпрацювання найбільш ефективної методики підготовки морських фахівців за ступенями від професії матроса-моториста до старшого механіка і капітана.

Беручи до уваги, що Національною стратегією розвитку освіти в Україні стала реалізація компетентнісного підходу, згідно до наказу Міністерства освіти і науки України за №1148 від 7.10.2014 р. Херсонська державна морська академія отримала статус експериментального вищого навчального закладу та розпочала проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі».

З 2014 по 2018 роки експеримент проводиться спільно з Національною академією педагогічних наук України. Науковим керівником в організації та проведенні експерименту від Національної академії педагогічних наук було призначено академіка-секретаря відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України професора Євтуха Миколу Борисовича.

Виведена робочою групою гіпотеза дослідно-експериментальної роботи ґрунтується на припущенні, що суттєве поліпшення професійної підготовки майбутнього фахівця морської галузі можливе лише за умови розробки сучасних теоретичних і методичних засад навчання на основі компетентнісного підходу та впровадження в освітній процес морських навчальних закладів України методичної системи, в основу якої покладено принцип інтеграції гуманітарної, фундаментальної та професійної підготовки шляхом розробки цілісної компетентнісної моделі морського фахівця. Сучасні реалії сьогодні такі, що особистість повинна оволодіти якостями відкритої діалогової системи, щоб пройти через життєві та професійні кризи, конфлікти, етапи самовизначення і життєвого професійного вибору. Особистісний і професійний ріст передбачає поступовий рух вгору на основі формування компетенцій протягом усього життя.

За перший експериментальний рік роботи (2014 – 2015) професорсько-викладацьким складом ХДМА було опубліковано 8 монографій, 25 навчальних посібників, у тому числі з грифом МОН – 5, видано 104 публікації в наукових виданнях, у тому числі 98 – у фахових.

Досягнення високої якості освіти є головною метою будь-якого вищого навчального закладу. З урахуванням сучасних вимог морської індустрії щодо фахової підготовки моряків, забезпечення конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках праці, питання вдосконалення якості

професійної підготовки фахівців для морської галузі є невід'ємною складовою менеджменту в організації якісного навчання, створення для цього власної навчально-тренажерної бази.

Аналіз «Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року» дає змогу досягнути масштабність роботи, проведеної у ХДМА. Так, зокрема, у ній зазначається, що ступінь зносу основних засобів матеріально-технічної бази вітчизняних ВНЗ у 2010 році складав 62,5%, тоді як в академії стало доброю традицією щорічно до свята посвяти у курсанти відкривати нову лабораторію.

Взагалі на 2015 рік в академії при постійній співпраці та залученні провідних світових компаній були реалізовані наступні заходи:

- встановлено тренажер по роботі з негабаритними великоваговими вантажами, що включає в себе 2 кабіни симулятора суднового важкого крана, панель управління баластними операціями, індійською фірмою ARI (Advanced Research International);

- введено в експлуатацію навчальну лабораторію «Тренажерний комплекс по відпрацюванню навичок безпеки на воді», що включає водний басейн для відпрацювання навичок порятунку на воді та рятування з вертолітної кабіни, рятувальну шлюпку закритого типу, протипожежний полігон;

- введено в експлуатацію навчальну лабораторію-тренажер «Засоби електронної навігації» на базі новітнього тренажера - Navi - Trainer Professional 5000, який включає в себе повнофункціональний навігаційний місток, лабораторію електронної картографії (ECDIS) та ЗАРП/РЛТ;

- створено лабораторію високовольтного (до 1000 В) суднового електрообладнання (виробництва компанії «Schneider Electric», Франція).

- створено та введено до експлуатації типографію з сучасним обладнанням, яка на даний час може забезпечувати випуск практично всіх видів методичних матеріалів та підручників для навчального процесу в Академії;

- створено та введено в навчальний процес спеціалізовану лабораторію для навчання електромеханіків, яка обладнана сучасними мультимедійними засобами навчання;

- спільно з компанією «Marlow Navigation» створено навчально-методичну лабораторію на сучасному судні «Warnow Jupiter» з метою накопичення методичного, практичного та дослідницького досвіду при проходженні курсантами практичної підготовки на навчально-виробничому судні «Warnow Jupiter», з послідувачим його впровадженням у навчальний процес академії, поліпшення якості проходження практичної підготовки на морських судах інших судноплавних компаній.

У відповідності до даних Держкомстату України вітчизняна освіта є мало привабливою для зовнішнього інвестування. Прямі іноземні інвестиції в освіту України досягли максимуму на початок 2007 року (36,7 млн. доларів США), зменшившись на початок 2013 року до 10,1 млн. доларів США. У порівнянні з цим ХДМА на теперішній час має партнерські угоди про міжнародне співробітництво з понад 30 іноземними судноплавними та кріюінговими компаніями, серед яких чільне місце належить компанії «Marlow Navigation», щодо поліпшення матеріально-технічної бази академії та налагодження стажування викладачів і курсантів на судах закордонних компаній.

Що стосується отримання першого робочого місця випускниками інших ВНЗ України, то це питання є досить болючим, адже за статистичними даними, направлення на роботу у 2013 році отримали 156 473 випускники, що склало лише 27,2% загальної кількості випускників. Відомо, що одна з найбільших у світі

крюінгових компаній «Marlow Navigation», яка об'єднує більш, ніж 1000 суден з 200 судноплавних компаній світу, щорічно відбирає 100 курсантів 2 курсу ХДМА (60 судноводіїв та 40 механіків) для проходження серії плавальних практик на сучасних суднах (1-ої – на посадах кадета, 2-ої – матроса/моториста 2-го класу, 3-ої – молодшого офіцера).

Здійснений нами аналіз напрямків діяльності конкретного внз морського спрямування, характерних для внз нового статусу – автономного, – дає можливість зробити висновки відносно основних формуючих складових якості морської освіти сучасного рівня. Ними, на наш погляд, є такі положення:

- Активна участь всіх зацікавлених сторін та їх взаємодія на національному, регіональному та місцевому рівнях;
- Дотримання керівництвом внз стратегії прискореного випереджувального інноваційного розвитку освіти;
- Зацікавленість судновласників у подальшому розвитку професійного становлення і формування висококваліфікованих фахівців морських професій;
- Регулярні інвестиції судноплавних компаній у створення навчального середовища (кабінетів, лабораторій, тренажерів, симуляторів, майданчиків) для якісної підготовки плавскладу;
- Створення і постійне покращення власної навчально-тренажерної бази з метою підвищення якості професійного навчання фахівців шляхом використання в навчальному процесі сучасних тренажерних комплексів;
- Адекватна кваліфікаційна підготовки професорсько-викладацького складу, його робота з повною віддачею щодо виконуваної справи;
- Налагодження стажування викладачів і курсантів на суднах закордонних компаній;
- Застосування інформаційно-комунікаційних технологій з метою створення відкритої освітньої діалогової системи;
- Запровадження комунікативного підходу до навчання англійської мови за професійним спрямуванням на теоретичних засадах Міжнародного модельного курсу з англійської мови 3.17.;
- Дотримання принципу наскрізного поступового зростання у оволодінні професійними компетенціями згідно з робочими навчальними програмами, навчальними посібниками, під час проведення лекційних, практичних та інших видів занять.

Серйозне ставлення до виконання кожного пункту з перелічених нами формуючих складових якості морської освіти гарантуватиме відповідність отриманого споживачем освітніх послуг рівня якості морської освіти усім існуючим вимогам: конвенції ПДНВ 78/95 Міжнародної морської організації з Манільськими поправками 2010 року, Державної інспекції України з безпеки на морському та річковому транспорті Міністерства інфраструктури України, Міжнародним стандартам серії ISO 9001 та ISO 9004.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд/ За заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.
2. Концепція забезпечення якості вищої освіти України. За результатами проекту Tempus “TRUST” «Національна система забезпечення якості і взаємної довіри в системі вищої освіти України» (“Towards Trust in Quality Assurance System”

- № 516935-TEMPUS-1-2011-1-FITEMPUS-SMGR, 15.10.2011-14.10.2014). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dovira.eu>
3. Всесвітня декларація про вищу освіту для XXI ст.: підходи та практичні заходи та Рамки пріоритетних дій, спрямованих на реформу та розвиток вищої освіти, схвалені Всесвітньою конференцією з вищої освіти в Парижі 9 жовтня 1998 року//Образование в XXI веке. – К.: 2001.
4. Закон України "Про вищу освіту". Закон від 01.07.2014 № 1556-VII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
5. Матеріали 45-го Європейського конгресу якості 18-19 вересня 2001р. Стамбул, Туреччина. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.timo.com.ua/node/7213>
6. Раков, С. А. Пропозиції до концепції Національної системи моніторингу якості освіти (НС МЯО). – Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. - X. : Видавництво "Факт". – 2013. – 1- С.8-22
7. Гожик А., Рашкевич Ю., Булава Л. Автономия – тяжёлая ноша. – Человек, здоровье, образование. – 2015. -№11(207), 28 марта. – С.12
8. Павленко А. – Університетська освіта. – 2011. - №1. – С.8
9. Автономізація університетів як складова реформи вищої освіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/895/>
10. Чернявський В.В. Стандартизація підготовки фахівців морської галузі на засадах компетентнісного підходу. - // [Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер. : Педагогічна](http://www.nbu.gov.ua/UJRN/znpkp_ped_2013_19_88). - 2013. - Вип. 19. - С. 250-253. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_ped_2013_19_88
11. Герганов Л.Д. Проблеми фахової підготовки плавскладу України за умов інтеграції з Європейським освітнім простором. – Наукові записки. Серія педагогіки. – 2014. - №3-4.

Літківа О.І. Якість морської освіти у вимірі автономії ВНЗ

Анотація. Проаналізовано вимоги до сучасного рівня якості вищої освіти та визначено формуючі складові якості морської освіти у вимірі автономного статусу внз: дотримання керівництвом внз стратегії прискореного випереджувального інноваційного розвитку; регулярні інвестиції судноплавних компаній у створення навчального середовища для якісної підготовки плавскладу; налагодження стажування викладачів і курсантів на судах закордонних компаній; застосування інформаційно-комунікаційних технологій на основі компетентнісного підходу.

Ключові слова: якість вищої освіти, морська освіта, автономія внз, комунікативне навчання англійської мови, компетентнісний підхід

Литикова А.И. Качество морского образования в измерении автономии ВУЗа

Аннотация. Проанализированы требования к современному уровню качества высшего образования и определены формирующие составляющие качества морского образования в измерении автономного статуса вуза: следование руководством вуза стратегии ускоренного развития; регулярные инвестиции судоходных компаний в создание учебной среды для качественной подготовки плавсостава; налаживание стажировок преподавателей и курсантов на судах иностранных компаний, использование информационно-коммуникативных технологий на основе компетентностного подхода.

Ключевые слова: *качество высшего образования, морское образование, автономия вnz, коммуникативное изучение английского языка, компетентностный подход*

Litikova A.I. QUALITY OF MARITIME EDUCATION CONCERNING THE AUTONOMY OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Here the requirements to modern level of higher education are analyzed and the formative constituents of maritime education quality are defined concerning the autonomy status of higher educational institution: following the strategy of enhanced development by the academic authority; regular investments of shipping companies into the creation of educational environment for qualitative preparation of crewmembers for vessels; creation and steady perfection of own educational and training basis for improvement of professional training of cadets; arrangement of advanced training and studies for teachers and cadets on foreign companies vessels for adequate qualitative preparation of teaching staff for; implementation of communicative learning of English language for specific purposes of maritime use; application of information-communicative technologies on the basis of competency-based approach.

Key words: *quality of higher education, maritime education, autonomy of higher educational institution, communicative learning of English language, competency-based approach*

УДК 378

МАЛІНКИНА В.Л.,

Київський національний університет
технологій і дизайну, м. Київ, Україна

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У
ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ ДО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО САМОРОЗВИТКУ**

Соціально-економічні перетворення в Україні вимагають оновлення системи підготовки високопрофесійних кадрів у галузі дизайну. Сучасне суспільство відчуває велику потребу у високоосвічених, компетентних фахівцях, які змогли б поєднувати фундаментальність базових знань з інноваційністю мислення, вміли удосконалювати свою професійну кваліфікацію. Формування особистості, готової до безперервної самоосвіти та самовдосконалення, здатної приймати правильні рішення у складних ситуаціях, обираючи оптимальний шлях задля досягнення мети – є першочерговим завданням освітнього процесу ВНЗ.

Підготовка майбутнього викладача у галузі дизайну взаємопов'язана з розвитком його особистісних якостей та практичних умінь до самостійного ефективного виконання професійної діяльності. Тому, на сучасному етапі розбудови системи професійної освіти необхідна розробка нових педагогічних технологій і підходів до організації навчання, ціллю якого є формування готовності особистості до професійно-особистісного саморозвитку.

Метою даної статті є визначення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців у галузі дизайну до професійно-особистісного саморозвитку та визначення головних аспектів саморозвитку в процесі навчання.

В сучасній психолого-педагогічній літературі розглянуто різноманітні аспекти дослідження цієї проблеми. Визначення «самостійності», як основи професійно-особистісного саморозвитку представлено в роботах М.Р.Гінзбурга, Е.Ф.Зеєра, І.А.Зимнєй; закономірності педагогічного процесу у вищій школі, моделі